EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 06 06
COM(2025) 296 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Tausioji žvejyba Europos Sąjungoje: dabartinė padėtis ir 2026 m. orientyrai

{SWD(2025) 149 final}

1. Įvadas

Konkurencingas ir ekonomiškai gyvybingas žvejybos sektorius priklauso nuo sveikų žuvų išteklių ir geros vandenynų būklės. Europos žuvininkystės sektoriuje tęsiama ankstesnių metų tendencija ir palaipsniui didinamas tvarumas – 2024 m., palyginti su 2003 m., daugiau žuvų išteklių žvejojami tausiai. Tačiau taip pat reikia stengtis spręsti problemas, susijusias su kitais veiksniais nei žvejyba, kurie daro vis didesnį poveikį žuvų ištekliams. Tai, be kita ko, zooplanktono gausumas[1] ir eutrofikacija[2] Baltijos jūroje arba klimato kaitos poveikis Baltijos jūroje, Biskajos įlankoje ir Vidužemio jūroje[3]. Tiek ES misijos „Atkurkime mūsų vandenyną ir kitus vandenis“[4], tiek Gamtos atkūrimo teisės akto[5] tikslas – iki 2030 m. atkurti gamtą ir ekosistemas.

Atsižvelgdama į esamus žuvininkystės sektoriaus iššūkius ir didžiulį tausiosios žvejybos potencialą, Komisija pradėjo išsamų Bendros žuvininkystės politikos (BŽP) reglamento[6] vertinimą. Vertinimą numatoma užbaigti 2026 m. pradžioje. Juo bus remiamasi nustatant 2040 m. žvejybos ir akvakultūros sektorių viziją, kartu atsižvelgiant į kitas politikos sistemos iniciatyvas, pavyzdžiui, Europos vandenynų paktą ir Energetikos pertvarkos ES žvejybos ir akvakultūros sektoriuje veiksmų gaires. Atliekant išsamų BŽP reglamento vertinimą, be kita ko, bus nagrinėjami klausimai, susiję su šiame komunikate nurodytų daugiamečių planų įgyvendinimu.

Šiame komunikate pateikiama informacija apie du pagrindinius BŽP elementus: pažangą siekiant didžiausio galimo tausios žvejybos laimikio (MSY) tikslo ir ES žvejybos laivyno padėtį. Be to, komunikate pateikiama informacija apie įpareigojimo iškrauti laimikį įgyvendinimą, Europos žuvininkystės sektoriaus socialinės ir ekonominės veiklos rezultatus ir nuolatinį jo konkurencingumo, atsparumo ir tvarumo užtikrinimą.

2. Pažanga siekiant didžiausio galimo tausios žvejybos laimikio tikslo

Keičiantis kartoms, žvejyba buvo daugelio Europos pakrančių bendruomenių pragyvenimo šaltinis ir yra svarbi jų kultūrinės tapatybės dalis. Dėl nuolatinių žvejų ir nacionalinių administracijų pastangų bei Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos įsipareigojimo ES žuvininkystės sektoriuje toliau daroma pažanga siekiant didesnio tvarumo. Šiandien ES peržvejojama gerokai mažiau išteklių nei prieš 20 metų. Siekiant tęsti šią pažangą ir teikti patikimiausias turimas mokslines rekomendacijas sprendimus priimantiems asmenims, reikia toliau plėtoti mokslą, mokslinius tyrimus ir technologijas[7]. Be to,

---

1 OSPAR, *Changes in Phytoplankton Biomass and Zooplankton Abundance* („Fitoplanktono biomasės ir zooplanktono gausumo pokyčiai“).

2 OSPAR, *Concentrations of Dissolved Oxygen Near the Seafloor in the Greater North Sea, Celtic Seas and Bay of Biscay and Iberian Coast* („Ištirpusio deguonies koncentracijos prie jūros dugno Didžiojoje Šiaurės jūroje, Keltų jūrose, Biskajos įlankoje ir Pirėnų pakrantėje“).

3 COM(2024) 91 *final*, „Su klimatu susijusios rizikos valdymas. Saugoti žmones ir gerovę“.

4 ES misija „Atkurkime mūsų vandenyną ir kitus vandenis“.

5 2024 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1991 dėl gamtos atkūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/869, (OL L, 2024/1991, 2024 7 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj).
ES gamtos atkūrimo teisės aktas.

6 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB, (OL L 354, 2013 12 28, p. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1380/oj).

7 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB)

žvejybos pramonė turi atsižvelgti ne tik į žuvininkystės valdymą nustatant žvejybos kvotas arba žvejybos pastangų apribojimus, bet ir į papildomas priemones, skirtas esamiems socialiniams ir ekonominiams svyravimams ir poveikiui ekosistemoms, pavyzdžiui, eutrofikacijai ir kylančiai jūros temperatūrai, spręsti.

Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK) kasmet atnaujina turimą informaciją apie žuvų išteklius, palyginti su BŽP tikslais.

2023 m. **Baltijos jūros**, **Keltų jūros** ir **Didžiosios Šiaurės jūros** ekoregionuose vidutinis žvejybos intensyvumas ir toliau buvo mažinamas iki tvaraus lygio (mirtingumo dėl žvejybos tikslas, atitinkantis didžiausio galimo tausios žvejybos laimikio tikslą (F_{MSY}), 2003 m. viršytas atitinkamai 29 proc., 51 proc. ir 65 proc., 2023 m. tapo 54 proc., 48 proc. ir 23 proc. mažesnis už F_{MSY}[8] tikslą). Tačiau 2022–2023 m. vidutinis žvejybos intensyvumas, visų pirma kalbant apie plačiai pasiskirsčiusius išteklius[9], šiek tiek padidėjo. Biskajos įlankos žvejai dėjo daug pastangų, kad tvariai valdytų žuvų išteklius. Kaip matyti iš 2022 m. ŽMTEK ataskaitos[10], jų pastangomis žvejyba kelerius metus valdoma laikantis MSY. Tačiau, nepaisant šių pastangų, pastaraisiais metais žvejybos galimybės turėjo būti gerokai sumažintos ir tebėra mažesnės. Atrodo, kad svarbus vaidmuo tenka ekosistemų plėtrai ir kylančiai vandens temperatūrai.

Vidužemio ir Juodojoje jūrose vykdoma daugiarūšė žvejyba ir daugeliu išteklių dalijamasi su ES nepriklausančiomis šalimis. Kai kurių išteklių žuvų mirtingumas dėl žvejybos priartėjo prie tvaraus lygio – 2022 m. pasiektas septynių išteklių F_{MSY}. Tačiau daug išteklių vis dar žvejojami viršijant tvarų lygį. Reikia toliau imtis veiksmų, kad būtų mažinamas mirtingumas dėl žvejybos ir pasiektas MSY tikslas, visų pirma taikant vakarų Vidužemio jūros daugiametį valdymo planą[11] („West Med“) ir Bendrosios Vidužemio jūros žvejybos komisijos (GFCM) 2030 m. strategiją.

2.1. 2025 m. žvejybos galimybės

Žvejybos galimybės yra svarbi darnaus žuvininkystės valdymo priemonė. **Atlanto vandenyne, Baltijos jūroje ir Skagerako bei Kategato sąsiauriuose** taikomos žvejybos galimybės daugiausia nustatomos kaip laimikio limitai (dar vadinami bendrais leidžiamais sužvejoti kiekiais (BLSK)). Dėl mišriosios žvejybos valdymo **vakarų Vidužemio jūroje** žvejybos galimybės nustatomos daugiausia pagal žvejybos pastangas.

Baltijos jūros ištekliai ir toliau patiria neigiamą kitų veiksnių nei žvejyba poveikį, todėl ekosistema žlunga, o biologinė įvairovė mažėja[12]. Negebėjimas visapusiškai įgyvendinti ES teisės aktų tebėra

---

Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB, 14 konstatuojamoji dalis.

8 Išsami F_{MSY} ir žuvų išteklių biomasės būklės visuose jūrų baseinuose analizė pateikta pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 1 skirsnyje.

9 Šiaurės rytų Atlanto atlantinės skumbrės, šiauriniai žydrieji merlangai, pavasarį neršiančios Norvegijos atlantinės silkės, vakarų Atlanto paprastosios stauridės, Šiaurės jūros paprastosios stauridės, šiaurės rytų Atlanto smulkiadyglės saulažuvės, šiaurės rytų Atlanto raudonieji jūrgaidžiai ir Vidužemio jūros barzdotės (Biskajos įlankoje, pietinėse Keltų jūrose ir prie Pirėnų pusiasalio esančiuose Atlanto vandenyse).

10 Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), Bendros žuvininkystės politikos rezultatų stebėsena (STECF-Adhoc-22-01).

11 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1022, kuriuo nustatomas daugiametis vakarų Vidužemio jūros demersinių išteklių žvejybos valdymo planas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 508/2014, (OL L 172, 2019 6 26, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1022/oj).

12 HELCOM 2023 m. kokybės būklės ataskaita (HOLAS 3), https://helcom.fi/wp-content/uploads/2023/10/State-of-the-Baltic-Sea-2023.pdf; ICES ekosistemų apžvalgos, Baltijos jūros ekoregionas, 2024 m. lapkričio 26 d., https://ices-library.figshare.com/articles/report/Baltic_Sea_Ecoregion_Ecosystem_Overview/27256635?file=50813523.

svarbus veiksnys, o tarša daro didelį poveikį žuvininkystei visame ekoregione[13]. Žemės ūkio, medienos pramonės ir kitos su žeme susijusios veiklos daromas spaudimas ir toliau darys neigiamą poveikį Baltijos jūros ekosistemai. Be šių išorės neigiamų veiksnių, Baltijos jūros žuvų išteklių mažėjimui didelį poveikį taip pat gali daryti ES taisyklių dėl laimikio ataskaitų teikimo įgyvendinimo trūkumai. Reikia imtis aktyvesnių veiksmų siekiant pagerinti ES teisės aktų įgyvendinimą. Nors Baltijos jūros daugiamečiame plane[14] numatyta daug priemonių, padedančių atkurti žuvų išteklius, svarbu, kad valstybės narės visapusiškai įgyvendintų atitinkamus ES teisės aktus ir geriau įgyvendintų kitas regionines jūrų konvencijas, pavyzdžiui, Baltijos jūros aplinkos apsaugos komisijos veiksmų planą[15], kad būtų išspręsta ši ekosistemos žlugimo problema. Tebėra svarbūs ministrų deklaracijoje „Mūsų Baltija 2020 m.“[16] prisiimti įsipareigojimai.

Išteklių, kurių BLSK atitiko MSY lygį, skaičius 2025 m. išliko toks pat kaip ir ankstesniais metais – šeši. Tačiau Tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba (ICES) keliems ištekliams rekomendavo nustatyti nulinį laimikį. Atsižvelgiant į tai, kad kai kurie iš šių išteklių yra neišvengiama priegauda vykdant kitų rūšių žvejybą, ir siekiant išvengti visiško visos žvejybos Baltijos jūroje uždraudimo, buvo nustatyti priegaudos limitai. Toliau taikytos ankstesnių metų priemonės, taip pat dėl kelių BLSK nustatyti žvejybos neršto metu draudimai ir mėgėjų žvejybos ribojimai.

Šiaurės rytų Atlante tik ES valdomų išteklių BLSK nustatyti atsižvelgiant į BŽP tikslus. Vienintelė išimtis – atvejai, susiję su daugiamečių planų nuostata, pagal kurią žvejybos galimybės bet kuriuo atveju turi būti nustatytos taip, kad būtų užtikrinta mažesnė nei 5 proc. tikimybė, kad neršiančių žuvų išteklių biomasė nesieks B_{lim}[17]. Komisija pasiūlė tikslingai iš dalies pakeisti reglamentus (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973 ir (ES) 2019/472, kuriais nustatyti tam tikrų Baltijos jūroje, Šiaurės jūroje ir vakarų vandenyse žvejojamų išteklių ir tų išteklių žvejybos daugiamečiai planai (toliau – daugiamečiai planai), kad būtų pašalintas tam tikromis aplinkybėmis atsirandantis nesuderinamumas, susijęs su tam tikrų žuvų išteklių būkle ir trumpalaike jų biomasės raidos prognoze[18]. Nors Taryba pareiškė pritarianti šiam pasiūlymui, Europos Parlamentas nusprendė nebetęsti su juo susijusio darbo ir paprašė Komisijos jį atsiimti.

Todėl Komisija savo 2025 m. darbo programoje paskelbė ketinanti atsiimti pasiūlymą.

Po penkerių metų pereinamojo laikotarpio taikomas tikslas ne vėliau kaip 2025 m. sausio 1 d. pasiekti ir išlaikyti **vakarų Viduržemio jūros** demersinių išteklių MSY. Siekiant MSY tikslo ir remiantis patikimiausiomis turimomis mokslinėmis rekomendacijomis, dar labiau sumažintos tralerių ir ūdomis žvejojančių laivų žvejybos pastangos, taip pat sumažinti tinklais sužvejojamų giliavandenių krevečių ir europinių jūrinių lydekų laimikio limitai. Siekiant skatinti tvarią gerąją praktiką ir padėti atkurti europinių jūrinių lydekų išteklius, nuo 2022 m. vakarų Viduržemio jūroje nustatytas kompensavimo

---

13 Visų pirma Nitratų direktyva, Miesto nuotekų valymo direktyva, Jūrų strategijos pagrindų direktyva, Vandens pagrindų direktyva, Buveinių ir Paukščių direktyvos, Atliekų pagrindų direktyva, Jūrinių teritorijų planavimo direktyva, Vienkartinių plastikinių gaminių direktyva, Bendros žuvininkystės politikos reglamentas, integruota jūrų politika ir bendra žemės ūkio politika.

14 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1139, kuriuo nustatomas daugiametis Baltijos jūros menkių, silkių ir šprotų išteklių valdymo ir tų išteklių žvejybos planas ir iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2187/2005 bei panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1098/2007.

15 HELCOM Baltijos jūros veiksmų planas.

16 2020 m. konferencijos „Mūsų Baltija“ ministrų deklaracija.

17 Išsami F_{MSY} ir žuvų išteklių biomasės būklės visuose jūrų baseinuose analizė pateikta pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento 1 skirsnyje.
Reglamentų (ES) 2016/1139 ir (ES) 2018/973 4 straipsnio 6 dalis ir Reglamento (ES) 2019/472 4 straipsnio 7 dalis.

18 Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl tikslų, susijusių su žvejybos galimybių nustatymu, iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973 ir (ES) 2019/472 (COM(2023) 771 *final*).

mechanizmas buvo išplėstas 2025 m., kad būtų skatinamos tolesnės savanoriškos priemonės, pavyzdžiui, didesnis selektyvumas ir žvejybos draudimo rajonai[19]. Jei išplėstas kompensavimo mechanizmas bus visiškai įgyvendintas, tikimasi, kad jis paspartins žuvų išteklių atsikūrimą ir sudarys sąlygas sektoriui susigrąžinti žvejybos dienas. ES skiriant finansavimą perėjimui prie tvaresnės praktikos remti, iš 2025 m. žvejybos galimybių socialinių ir ekonominių projekcijų matyti, kad pelningumas ir ekonominės veiklos rezultatai bus panašūs kaip ir ankstesniais metais.

Naudodamasi 2025 m. žvejybos galimybėmis, ES toliau įgyvendino susijusias priemones, numatytas **Bendrosios Vidužemio jūros žvejybos komisijos (GFCM)** daugiamečiuose planuose, taip pat naujai sutartuose GFCM sprendimuose dėl smulkiųjų pelaginių žuvų ir demersinių išteklių Adrijos jūroje ir paprastųjų otų bei atlantinių šprotų Juodojoje jūroje.

Europinių upinių ungurių ištekliai tebėra kritinės būklės, todėl ICES rekomenduoja sustabdyti visą žvejybą ir kitą mirtingumą lemiančią veiklą. Todėl 2025 m. buvo tęsiamas minimalus šešių mėnesių laikotarpis, per kurį draudžiama bet kokia verslinė ungurių žvejyba visuose Vidužemio jūros vandenyse ir Atlanto vandenyno bei gretimuose vandenyse, su tam tikromis išimtimis, dėl kurių jau susitarta 2023 ir 2024 m. Be to, 2025 m. buvo pratęstas mėgėjiškos ungurių žvejybos draudimas. Tačiau dauguma valstybių narių neatnaujino savo nacionalinių ungurių išteklių valdymo planų, todėl susidaro padėtis, kai unguriams daromo neigiamo poveikio, pavyzdžiui, buveinių nykimo, klausimas nėra tinkamai sprendžiamas. Jei valstybės narės nesiims konkrečių veiksmų, ungurių ištekliams nebus sudarytos sąlygos atsikurti.

2.2. Susitarimai su Norvegija, Jungtine Karalyste ir kitomis pakrantės valstybėmis

Dauguma ES išteklių dabar **dalijamasi su pakrantės valstybėmis šiaurės rytų Atlante**. ES ir Jungtinė Karalystė, laikydamosi ES ir Jungtinės Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarime[20] nustatyto termino ir remdamosi patikimiausiomis turimomis mokslinėmis rekomendacijomis, pasiekė 2025 m. skirtą susitarimą dėl daugiau kaip 85 išteklių, kuriais **dalijamasi su Jungtine Karalyste**, BLSK. Dauguma išteklių buvo nustatyti laikantis MSY, dėl kurių buvo pateiktos rekomendacijos. ICES devyniems ištekliams 2025 m. rekomendavo nustatyti nulinį laimikį. ES ir Jungtinė Karalystė susitarė dėl mažo visų šių išteklių 2025 m. BLSK, taikytino tik priegaudai, kad būtų išvengta mišriosios žvejybos sustabdymo. Remdamosi ICES rekomendacija, ES ir Jungtinė Karalystė susitarė atlikti vieno ištekliaus 2025 m. BLSK mokslinę stebėseną.

Geresnis bendrų išteklių valdymas, dėl kurio ES ir Jungtinė Karalystė susitarė Specialiajame žuvininkystės komitete, padėjo pagerinti tvarumą ir greitai pasiekti priimtiną susitarimą.

Dauguma išteklių, kuriais **ES, Norvegija ir Jungtinė Karalystė** dalijasi Šiaurės jūroje, atskleidžia teigiamą tendenciją. ES, Jungtinė Karalystė ir Norvegija susitarė 2025 m. nustatyti šių išteklių BLSK pagal rekomendaciją dėl MSY. **Dvišaliu pagrindu su Norvegija valdomų išteklių** BLSK buvo nustatyti remiantis patikimiausiomis turimomis mokslinėmis rekomendacijomis.

Kalbant apie šiaurės rytų Atlante plačiai pasiskirsčiusius atlantinių skumbrių, šiaurinių žydrųjų merlangų ir prie Skandinavijos esančios Atlanto vandenyno dalies atlantinių silkių išteklius, **pakrantės valstybės** ir žvejybos šalys (ES, Jungtinė Karalystė, Norvegija, Islandija, Farerų Salos, Grenlandija, o kalbant apie prie Skandinavijos esančios Atlanto vandenyno dalies atlantinių silkių išteklius – ir Rusijos Federacija) susitarė 2025 m. nustatyti MSY atitinkančius bendrus tų išteklių BLSK. Tačiau nesant pasidalijimo susitarimų ir dėl vienašalių kai kurių pakrantės valstybių veiksmų, įskaitant pernelyg

[19] *Twelve sustainability measures for fishers to add fishing days under the compensation mechanism* („Dvylika tvarumo priemonių žvejams siekiant pridėti žvejybos dienų pagal kompensavimo mechanizmą“).

[20] ES ir Jungtinės Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas. Europos Komisija.

didelius perkėlimus iš vienų metų į kitus, pakrantės valstybių ir žvejybos šalių vienašalių kvotų suma ir toliau viršija bendrus sutartus BLSK. Tai toliau kenkia šių išteklių tvarumui, trukdo daryti pažangą siekiant sudaryti susitarimus su pakrantės valstybėmis ir apskritai apsunkina bendradarbiavimą šiuose forumuose. ES toliau aktyviai dalyvauja diskusijose su kitomis pakrantės valstybėmis ir žvejybos šalimis, siekdama sudaryti naujus visas šalis apimančius pasidalijimo susitarimus dėl darnaus šių išteklių valdymo.

3. Valstybių narių laivynų žvejybos pajėgumų ir jų žvejybos galimybių pusiausvyra

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad laivynai nesiektų nustatytų nacionalinių viršutinių laivų pajėgumo (bendrosios talpos (BT) ir variklio galios (kW)) ribų. Jei yra įrodymų, kad laivyno segmentuose esama disbalanso[21], valstybės narės turi pateikti veiksmų planus, kuriuose būtų nustatyti koregavimo tikslai ir priemonės pusiausvyrai pasiekti, ir aiškų įgyvendinimo tvarkaraštį. Joks gavus viešąją pagalbą panaikintas pajėgumas negali būti pakeistas[22].

Siekiant įvertinti, ar laivyno pajėgumai subalansuoti, naudojami įvairūs parametrai. Pavyzdžiui, nepelningi arba nepakankamai naudojami laivyno segmentai gali rodyti, kad tų laivyno segmentų laivai yra nuolat arba visam laikui prišvartuoti ir nevykdo veiklos. Panašiai, jei daug laivų žvejybai skiria mažiau laiko, nei galėtų, tuomet laivyno segmentas gali būti per didelis pagal turimus išteklius, nuo kurių tie laivai priklauso.

Valstybių narių žvejybos laivynų dydis toliau mažėja. 2024 m. laivų skaičius, jų BT ir variklio galia sumažėjo atitinkamai maždaug 3 proc., 5 proc. ir 3 proc. Todėl 2025 m. sausio 1 d. ES žvejybos laivyną[23] sudarė 69 570 laivų, kurių bendroji talpa siekė 1 245 871, o variklio galia – 5 062 245 kW.

Tačiau kai kurie laivyno segmentai vis dar nėra subalansuoti[24]. Remiantis BŽP reglamento 22 straipsniu, valstybės narės „*ilgainiui nustato priemones savo laivynų žvejybos pajėgumui reguliuoti pagal jų žvejybos galimybes, atsižvelgdamos į tendencijas ir remdamosi patikimiausiomis mokslinėmis rekomendacijomis, kad būtų pasiekta* ***stabili ir tvari jų pusiausvyra***“. Kai kurios valstybės narės nepateikė veiksmų planų, kaip subalansuoti šiuos laivyno segmentus. Nors žvejybos galimybių tendencijos kasmet gali skirtis, tai, kad yra laivyno segmentų, kurių rodikliai nuolat neatitinka tvarumo reikalavimų, ir nėra parengti veiksmų planai, rodo nenorą užtikrinti patikimą verslo modelį, kuriuo būtų užtikrinamas žuvininkystės sektoriaus atsparumas ir ilgalaikis tvarumas. Be to, ŽMTEK pabrėžė, kad kai kuriuose pateiktuose veiksmų planuose nėra pakankamai informacijos, kad būtų galima tinkamai įvertinti galimą poveikį laivyno pusiausvyrai.

Be to, kai kuriuose laivyno segmentuose vis dar trūksta biologinių duomenų, kad būtų galima visapusiškai įvertinti laivyno pusiausvyrą. Komisija ragina valstybes nares dėti daugiau pastangų

---

21 (COM(2014) 545), Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Žvejybos pajėgumų ir žvejybos galimybių pusiausvyros analizės gairės pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos 22 straipsnį“.
BŽP reglamento – 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB, – 22 straipsnis.

23 Įskaitant atokiausiuose regionuose žvejojantį laivyną.

24 Raudonos spalvos rodikliai rodo, kad laivyno segmentų pajėgumai neatitinka žvejybos galimybių. Žalios spalvos rodiklis rodo, kad laivyno segmento pajėgumai atitinka žvejybos galimybes. Daugiau informacijos galima rasti pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

renkant duomenis. Tik turint pakankamai duomenų galima tinkamai įvertinti ES žvejybos laivyno pusiausvyrą, kad būtų užtikrintas jo konkurencingumas, atsparumas ir ekonominis gyvybingumas.

2024 m. Komisija pradėjo tyrimą dėl ES žvejybos laivyno raidos, iššūkių ir ateities. Tyrimo tikslas – nustatyti dabartinius ir būsimus iššūkius, paaiškinti, kokį poveikį jie daro laivyno tvarumui, ir pateikti įžvalgų, kaip juos spręsti. Tikimasi, kad tyrimas bus baigtas antrąjį 2025 m. pusmetį, ir juo bus remiamasi atliekant BŽP reglamento vertinimą.

4. Socialinė ir ekonominė perspektyva

2022 m. aukščiausią lygį pasiekusios kuro kainos 2025 m. pirmąjį ketvirtį palaipsniui sumažėjo iki 0,6–0,7 EUR už litrą. Esant dabartinėms kainoms, ES žvejybos laivynas gali tikėtis sukurti apie 2,5 mlrd. EUR bendrąją pridėtinę vertę, padengti savo veiklos išlaidas ir išlaikyti darbo vietas bei atlyginimus maždaug 120 000 žvejų.

Nors apskritai tikimasi, kad dauguma nacionalinių laivynų 2025 m. bus pelningi, iš socialinės ir ekonominės analizės matyti, kad keletas didelės apimties žvejybą vykdančių laivynų segmentų, ypač tie, kurie **nėra subalansuoti, kurie priklauso nuo peržvejojamų išteklių ir (arba) kuriuose naudojami daug energijos suvartojantys žvejybos įrankiai**, ir toliau susiduri su sunkumais. O **laivyno segmentuose, kurie yra subalansuoti, kurie priklauso nuo tausiai žvejojamų išteklių ir kurie padidino savo energijos vartojimo efektyvumą, paprastai pasiekiama geresnių rezultatų ir jų įgulai užtikrinami didesni atlyginimai**. Tai rodo didelius ES žvejybos laivynų socialinius ir ekonominius laimėjimus išteklių išsaugojimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse. Nors kuro kainos sumažėjo, išlaidos energijai tebėra vienos didžiausių ES žvejybos laivynų išlaidų. Todėl **2026 m. pradžioje Komisija pateiks energetikos pertvarkos žvejybos (ir akvakultūros) sektoriuje veiksmų gaires**.

Išteklių būklė ir žuvininkystės sektoriaus pelningumas yra vienodai svarbūs vertės grandinėms pakrančių bendruomenėse ir už jų ribų. Žuvininkystė yra ekonominis pagrindas, užtikrinantis darbo vietas aukcionų salėse, perdirbimo įmonėse, laivų statyklose, transporto, turizmo ir mažmeninės prekybos sektoriuose. Remiantis naujausiais ES mėlynosios ekonomikos stebėjimo centro duomenimis, papildomas milijonas eurų, kurį uždirba ES žvejybos laivynas, sukuria 30 darbo vietų pradinėje ir galutinėje vertės grandinės grandyse. Be to, žvejai atlieka labai svarbų vaidmenį užtikrinant sveiko maisto tiekimą Europos ir kitų šalių gyventojams. Žuvininkystė taip pat yra labai svarbus ekonomikos sektorius daugelyje pakrančių bendruomenių, ypač ten, kur kitos galimybės gali būti labiau ribotos.

Tačiau atspari ir klestinti pakrančių bendruomenė negali pasikliauti vien žvejybos veikla. Žvejai ir apskritai pakrančių bendruomenės susiduria su didesniu spaudimu ir netikrumu, be kita ko, dėl klimato kaitos, kuri daro neigiamą poveikį jūrų ekosistemoms ir išstumia žuvų išteklius. Kad atlaikytų didėjantį spaudimą ir prie jo prisitaikytų, pakrančių bendruomenės ir žvejai prireikus turi gerinti pasirengimą[25] ir įvairinti veiklą. Valstybių narių programos, finansuojamos iš Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo (EJRŽAF), jau suteikia galimybių įvairinti ir plėtoti mėlynosios ekonomikos veiklą. Be to, Komisija dės daugiau pastangų, kad padėtų pakrančių bendruomenėms didinti savo atsparumą ir plėtoti naujas galimybes[26].

[25] ES pasirengimo krizėms strategija, kuria siekiama užkirsti kelią kylančioms grėsmėms ir krizėms ir į jas reaguoti.

[26] Pirmininkės Ursulos von der Leyen įgaliojamasis raštas už žuvininkystę ir vandenynus atsakingam paskirtajam Komisijos nariui Costui Kadžiui.

4.1. Socialinis aspektas

2024 m. gruodžio mėn. užbaigtame prognozių tyrime „Ateities žvejai“[27] nagrinėtas būsimas žvejų vaidmuo visuomenėje iki 2050 m. Žvejų viltys, nuogąstavimai, lūkesčiai ir poreikiai yra labai svarbūs siekiant geriau formuoti politiką, pagal kurią ilguoju laikotarpiu būtų remiama tvari, klestinti ir įtrauki žuvininkystė.

Prognozių tyrimas yra vis intensyvesnio darbo, susijusio su ES žuvininkystės politikos socialiniu aspektu, dalis. 2024 m. Komisija pradėjo ES žvejų rengimo ir įgūdžių bazinį tyrimą. Šiuo baziniu tyrimu bus remiamasi atliekant poveikio vertinimą, kurį planuojama pradėti 2025 m., dėl galimo Tarptautinės konvencijos dėl žvejybos laivų personalo rengimo, atestavimo ir budėjimo normatyvų (STCW-F)[28] įgyvendinimo, siekiant spręsti žvejybos sektoriaus, kuris laikomas viena iš pavojingiausių profesijų, problemą[29]. Svarbu užtikrinti, kad žvejyba būtų patraukli profesija jaunimui, o geresnės saugos sąlygos gali prie to prisidėti. Be kartų kaitos žvejybos sektorius nebebus pajėgus tiekti sveikų maisto produktų į Europos rinkas ir padėti išlaikyti pakrančių bendruomenes.

5. Įpareigojimas iškrauti laimikį

Įpareigojimas iškrauti laimikį yra priemonė, kuria užtikrinamas tausus jūrų išteklių naudojimas, skatinant selektyvesnę žvejybą, kad nebūtų sužvejojamas nepageidaujamas laimikis. Įpareigojimo iškrauti laimikį tikslas – užtikrinti tikslų laimikio, įskaitant į jūrą išmetamus kiekius, registravimą, nes tai labai svarbu ištekliams įvertinti ir tinkamam žuvininkystės valdymui užtikrinti. Kadangi tyrėjai naudoja laivo žurnaluose įrašytus ir pagal duomenų rinkimo sistemą[30] surinktus duomenis mokslinėms rekomendacijoms pagrįsti, labai svarbu turėti tikslius duomenis. Be to, siekiant užtikrinti darnų žuvininkystės valdymą, labai svarbu, kad visas laimikis būtų tiksliai registruojamas ir tinkamai išskaičiuojamas iš nustatytų kvotų. Todėl pirmenybė ir toliau teikiama tam, kad valstybės narės visapusiškai įgyvendintų įpareigojimą iškrauti laimikį ir užtikrintų jo vykdymą.

2023 m. gruodžio mėn. Komisija pradėjo tyrimą dėl įpareigojimo iškrauti laimikį. Jis apima įrodymų vertinimą pagal geresnio reglamentavimo kriterijus: veiksmingumą, efektyvumą, aktualumą, suderinamumą ir ES pridėtinę vertę. Tyrimas bus paskelbtas 2025 m. birželio mėn. Jis taip pat bus panaudotas atliekant išsamų BŽP reglamento vertinimą[31].

6. 2026 m. žvejybos galimybių orientyrai

6.1. Pagrindiniai naujų žvejybos galimybių nustatymo etapai

Komisijos pasiūlymai bus grindžiami patikimiausiomis turimomis ICES ir ŽMTEK mokslinėmis rekomendacijomis, atsižvelgiant į jų prieinamumą ir terminus. Pasiūlymai taip pat bus grindžiami sprendimais, priimtais per konsultacijas su Norvegija, Jungtine Karalyste ir kitomis pakrantės

---

27 Ateities žvejai. Tyrimas, kuriame nagrinėjamas būsimas žvejų vaidmuo visuomenėje iki 2050 m.

28 Tarptautinė konvencija dėl žvejybos laivų personalo rengimo, atestavimo ir budėjimo normatyvų (STCW-F), 1995 m.

29 Eurostatas. Nelaimingų atsitikimų darbe statistika.

30 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1004 dėl Sąjungos sistemos, skirtos duomenų rinkimui, tvarkymui ir naudojimui žuvininkystės sektoriuje bei paramai mokslinėms rekomendacijoms dėl bendros žuvininkystės politikos, sukūrimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 199/2008, (OL L 157, 2017 6 20, p. 1).

31 Bendros žuvininkystės politikos reglamento vertinimas.

valstybėmis[32], regioninių žvejybos valdymo organizacijų (RŽVO) priimtais sprendimais ir socialine bei ekonomine analize.

Komisija ragina valstybes nares ir suinteresuotuosius subjektus įvertinti ICES ir ŽMTEK rekomendacijas, kai tik jos bus viešai paskelbtos. Suinteresuotieji subjektai gali teikti atsiliepimus ar rekomendacijas per patariamąsias tarybas, nacionalines valdžios institucijas ir individualiai Komisijai.

Siekdama užtikrinti, kad bendri ištekliai būtų žvejojami tausiai, Komisija taip pat deda pastangas, kad būtų pasistūmėta į priekį siekiant susitarimų dėl plačiai pasiskirsčiusių išteklių pasidalijimo su ES nepriklausančiomis šalimis, su kuriomis tokių susitarimų dar nėra sudaryta.

6.2. Žvejybos įvairiuose jūrų baseinuose galimybės

Kalbant apie **Baltijos jūros, Skagerako bei Kategato sąsiaurių ir Atlanto vandenyno** išteklius, kuriuos valdo vien tik ES, Komisija pasiūlys MSY atitinkančius BLSK bei kvotas ir atsargumo principu pagrįstas rekomendacijas. Jei tenkinamos daugiamečiuose planuose nustatytos sąlygos, Komisija gali pasiūlyti geros būklės ištekliams taikyti viršutinį MSY verčių intervalą. Tais atvejais, kai žuvų išteklių dydis sumažėjo tiek, kad nesiekiama geros būklės ribų, Komisija pasiūlys atkurti šiuos išteklius ir taikyti kiekviename daugiamečiame plane nustatytas taisomąsias priemones. Daugiausia pastangų bus dedama tam, kad būtų parengtos išsamios rekomendacijos dėl tikslinių išteklių MSY pagal daugiamečius planus, dėl kurių šiuo metu teikiamos atsargumo principu grindžiamos rekomendacijos.

Be to, Komisija atitinkamais atvejais su žuvininkyste susijusią informaciją arba ICES rekomendacijas taikys be *de minimis* arba dideliu išgyvenamumu grindžiamų išimčių. Komisija toliau taikys priegaudos mažinimo priemones, kurios priimtos kartu su tik neišvengiamai priegaudai taikomais BLSK, siekiant sušvelninti situacijas, kai dėl vienų išteklių gali tekti stabdyti visą žvejybą. Komisija pasiūlys daugiau tam tikrų tik ES valdomų išteklių daugiamečių BLSK, jei bus tokių mokslinių rekomendacijų, ir šiuo tikslu glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, suinteresuotaisiais subjektais ir ICES. Tai padidins ES žvejybos pramonės efektyvumą ir nuspėjamumą.

Kalbant apie **bendrus išteklius, valdomus kartu su Jungtine Karalyste, Norvegija ir kitomis pakrantės valstybėmis**, tikslas tebėra nustatyti žvejybos galimybes atsižvelgiant į MSY lygius ir atitinkamais atvejais vykdyti derybas dėl išsaugojimo priemonių su Jungtine Karalyste, Norvegija ir kitomis pakrantės valstybėmis. ES toliau bendradarbiaus su Jungtine Karalyste įgyvendindama pagal Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą Specialiajame žuvininkystės komitete prisiimtus bendrus įsipareigojimus. Komisija taip pat bendradarbiaus su Jungtine Karalyste ir Norvegija, kad laikytųsi trišalių įsipareigojimų, taip pat su Norvegija dėl dvišalių įsipareigojimų, kuriais siekiama tausios bendrų išteklių žvejybos ir patikimo jų valdymo. ES tebėra įsipareigojusi sudaryti tvarius, subalansuotus ir visas šalis apimančius pasidalijimo susitarimus dėl plačiai pasiskirsčiusių išteklių, kurie valdomi kartu su kitomis pakrantės valstybėmis.

Kalbant apie **Vidužemio ir Juodąją jūras**, labai svarbu, kad valstybės narės toliau siektų vakarų Vidužemio jūros daugiamečio plano ir GFCM daugiamečių planų tikslų. Šiuo tikslu valstybės narės, prireikus padedant Komisijai, turėtų toliau stiprinti papildomų priemonių įgyvendinimą pagal savo nacionalines EJRŽAF programas.

Pradėjus nuolatinį vakarų Vidužemio jūros daugiamečio plano įgyvendinimo etapą, Komisijos pasiūlymu bus siekiama užtikrinti ir išlaikyti visų išteklių MSY. Komisija taip pat pradėjo

[32] Nuo 2025 m. spalio mėn. Komisija surengs keletą konsultacijų su Jungtine Karalyste, Norvegija ir kitomis pakrantės valstybėmis. Konsultacijas siekiama užbaigti laiku, kad jų rezultatus būtų galima aptarti 2025 m. gruodžio mėn. vyksiančiame Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdyje.

bendradarbiauti su atitinkamomis mokslo įstaigomis, kad atnaujintų patikimiausias turimas mokslines rekomendacijas dėl europinių jūrinių lydekų.

Pasidalijamasis išteklių valdymas taip pat būtinas siekiant užtikrinti tvarumą tarptautiniuose vandenyse ir **vienodas sąlygas** Vidužemio ir Juodojoje jūrose. Šiuo tikslu į pasiūlymą dėl 2026 m. žvejybos galimybių bus įtrauktos priemonės, grindžiamos jau galiojančiomis GFCM priemonėmis, ir papildomos priemonės, kurias GFCM turi priimti savo 2025 m. metiniame susitikime. Kalbant apie Juodosios jūros žuvų rūšis, Komisija, atsižvelgdama į GFCM daugiametį planą, pasiūlys paprastųjų otų BLSK ir kvotas, taip pat atlantinių šprotų BLSK ir kvotas.

7. Išvada

ES žvejybos tausumas ir toliau didėja. Nors padėtis Baltijos jūroje tebekelia susirūpinimą, nes komerciniu požiūriu svarbūs ištekliai tebėra kritinės būklės, padėtis Vidužemio ir Juodojoje jūrose pastebimai pagerėjo. 2023 m. vidutinis mirtingumas dėl žvejybos pirmą kartą buvo mažesnis už tikslinius atskaitos taškus. Nors ES jūrų baseinuose vidutinis žvejybos intensyvumas nesiekia tikslinių atskaitos taškų, tam tikri ištekliai vis dar viršija tikslinį rodiklį. Žuvininkystės valdytojai ir suinteresuotieji subjektai turi toliau dėti pastangas, kad šie ištekliai pasiektų tvarų tikslinį lygį. Taip pat reikia išlikti budriems, kad būtų sustabdytos bet kokios neigiamos tendencijos, kol jos nesukėlė trumpalaikių ir ilgalaikių pasekmių ES žuvininkystei.

Valstybės narės taip pat turi dėti daugiau pastangų, kad visapusiškai įgyvendintų ES teisės aktus[33], be kita ko, spręsdamos su žuvininkyste nesusijusios veiklos poveikio žuvų ištekliams problemą. Sveikesnė jūrų aplinka yra atsparesnio ir labiau klestinčio žvejybos sektoriaus sąlyga.

Valstybės narės taip pat turėtų daryti pažangą įgyvendindamos savo EJRŽAF nacionalines programas, šiuo tikslu taikydamos priemones, kuriomis būtų remiama žalioji ir skaitmeninė žuvininkystės sektoriaus pertvarka ir didinamas jo atsparumas.

Nors kiti, su žuvininkyste nesusiję, veiksniai ir toliau daro poveikį jūrų ekosistemų ir žuvų išteklių būklei[34], svarbu, jog žvejai toliau dėtų pastangas, kad žuvų ištekliai būtų atsparūs ir tvarūs. Geros būklės ištekliai yra pagrindas išlaikyti žuvininkystę kaip dabarties ir ateities kartų pragyvenimo šaltinį ir išsaugoti ES pakrančių bendruomenių tapatybę ir paveldą.

Komisijos pasiūlymuose dėl 2026 m. žvejybos galimybių daugiausia dėmesio ir toliau bus skiriama tam, kad būtų sudarytos sąlygos ištekliams atsikurti ir būtų išsaugota pažanga, padaryta išteklių, kurie pasiekė tvarų lygį, atžvilgiu. Ilgalaikis tikslas – užtikrinti ES žuvininkystės tvarumą, konkurencingumą ir atsparumą ateityje. Tam ir toliau reikia aktyvaus visų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo ir paramos – visi turime bendrą interesą apsaugoti, išsaugoti savo jūras ir gauti iš jų naudos.

Komisija ragina valstybes nares, patariamąsias tarybas, suinteresuotuosius subjektus ir visuomenę iki 2025 m. rugpjūčio 31 d. pateikti atsiliepimų apie šį komunikatą.

[33] Visų pirma Jūrų strategijos pagrindų direktyvą, Paukščių ir Buveinių direktyvas, Vandens pagrindų direktyvą ir Gamtos atkūrimo teisės aktą.

[34] COM(2024) 91 *final*, „Su klimatu susijusios rizikos valdymas. Saugoti žmones ir gerovę“.

NUMATOMAS DARBŲ GRAFIKAS[35]

Kada?	**Kas?**
2025 m. gegužės – lapkričio mėn.	ICES mokslinės rekomendacijos
2025 m. birželio mėn. – rugpjūčio mėn. pabaiga	Viešos konsultacijos dėl komunikato
2025 m. rugpjūčio mėn. pabaiga	Komisija priims savo pasiūlymą dėl žvejybos Baltijos jūroje galimybių
2025 m. rugsėjo mėn. vidurys	Komisija priims savo pasiūlymą dėl žvejybos Vidužemio ir Juodojoje jūrose galimybių
2025 m. spalio – gruodžio mėn.	Kasmetinės konsultacijos dėl žvejybos galimybių su Žvejybos šiaurės rytų Atlante komisijos šalimis
2025 m. spalio mėn.	Tarybos posėdis dėl žvejybos Baltijos jūroje galimybių Pakrantės valstybių konsultacijos dėl plačiai pasiskirsčiusių išteklių šiaurės rytų Atlante
2025 m. spalio mėn. pabaiga	Komisija priims savo pasiūlymą dėl žvejybos Atlanto vandenyne ir Šiaurės jūroje galimybių
2025 m. lapkričio 4–8 d.	GFCM metinis susitikimas
2025 m. lapkričio 11–14 d.	NEAFC metinis susitikimas
2025 m. gruodžio 1 d.	ŽMTEK išteklių vertinimas ir rekomendacijos dėl valdymo
2025 m. gruodžio mėn.	Tarybos posėdis dėl žvejybos Atlanto vandenyne ir Šiaurės jūroje galimybių Tarybos posėdis dėl žvejybos Vidužemio ir Juodojoje jūrose galimybių

[35] ES vandenų ir tam tikrų ES nepriklausančių vandenų išteklių, kuriuos valdo RŽVO, žvejybos galimybės priimamos po metinio RŽVO susitikimo, peržiūrint Tarybos reglamentą, kuriuo nustatomos žvejybos galimybės.